

*Комунальний заклад
Богодухівський спеціальний навчально-виховний комплекс
Харківської обласної ради*

Заочна мандрівка

Стежками Карпат

*Підготувала: Івах В.В.,
вихователь 4 класу*

*м. Богодухів
2018/2019 навчальний рік*

Заочна мандрівка Стеками Карпат

Мета: збагачувати уявлення дітей про рідний край – Закарпаття. Ознайомлювати з характерними особливостями природи рідного краю (гірська місцевість, найвища гора Говерла, озеро Синевір, найдовша липова алея), історичними пам'ятками архітектури, легендами про рідний край. Продовжувати ознайомлювати дітей із ремеслами Закарпаття: гончарством, вишивкою, лозоплетінням. Закріплювати вміння грати в закарпатську рухливу гру «Цімборка». Викликати бажання розмальовувати кухлик, використовуючи елементи декоративного розпису. Виховувати любов до рідного краю.

Матеріал: мультимедійна презентація «Подорож по Закарпаттю», легенди, глиняні кухлики, гуашеві фарби, пензлі, серветки.

Хід заняття:

Привітання.

Доброго ранку, країно моя!

Доброго ранку, ліси і поля!

Ми щиро всіх вітаємо

і в цікаву подорож сьогодні вирушаємо.

Вихователь. До гостей ви посміхніться, привітайтеся, як годиться. Доброго

дня! Але сьогодні в нас на занятті ще одні гості – подивіться хто це? (Ляльки українець Іванко, українка Оксанка). В якій країні ми живемо? Хто ми з вами? (Українці).

– Якою мовою ми розмовляємо?

Дидактична вправа «Яка наша мова?»

Діти стають у коло і, передаючи віночок, добирають слова-синоніми до слова «мова». (Калинова, барвінкова, солов'їна, колосиста, ніжна, неповторна, материнська, співуча, казкова, багата, чарівна ...).

Вихователь. Пропоную послухати вірш «Мій край чудовий – Україна», який написала Надія Красоткіна.

Діти розповідають вірш.

Мій край чудовий — Україна!

Тут народились ти і я.

Тут над ставком верба й калина,
Чарівна пісня солов'я.

2. Все найдорожче в цілім світі,
Бо тут почався наш політ.

Цвітуть волошки сині в житі,
Звідсіль ведуть дороги в світ.

3. І найдорожча рідна мова —
Джерельцем радісно дзвенить.
І мила пісня колискова,
Чумацький шлях кудись зорить.

4. Усе найкраще і єдине,
І радощі усі, й жалі...
Мій рідний краю, Україно!
Найкраще місце на землі!

Вихователь. Сьогодні ми з вами будемо подорожувати у наймальовничіший та найколеритніший куточок України – Закарпаття. Чому наш край називається Закарпаттям? Бо наш край знаходиться за горами Карпати. Закарпаття знаходиться на самому заході України. (Вихователь виставляє карту України). З якими державами межує наше Закарпаття? Хто наші сусіди? (Словаччина, Угорщина, Румунія). У нашому Закарпатті, як і в інших країнах, є міста, села і ріки. Які міста ви знаєте на Закарпатті? (Відповіді дітей: Мукачево, Ужгород, Тячево, Хуст, Берегово, Великий Березний ...).

– А щоб ще більше ви дізналися про Закарпаття, я запрошую вас у цікаву подорож, де ми побачимо природні скарби та пам'ятні місця Закарпаття.

– А чи знаєте ви хто зазвичай проводить екскурсію? (Екскурсовод). Сьогодні екскурсоводом у вас буду я.

(Розповідь вихователя супроводжується демонстрацією слайдів)

1 слайд – Липова алея.

Вихователь. Починаємо нашу подорож із найдовшої Липової алеї в Європі,

яка знаходиться на правому березі річки Уж. Тут ростуть різні сорти лип. Тому майже місяць квітне Набережна Незалежності. Сьогодні її довжина сягає 2 км і 200 м. У період цвітіння дерев сюди з'їжджаються туристи з усієї Європи, щоб помилуватися алеєю.

2-й слайд – гори Карпати.

Вихователь. А тепер помандруємо в гори Карпати. Закарпаття славиться туристичними гірськими стежками. У наших горах чудова природа, свіже

гірське повітря. Які дерева ростуть у нас? (Відповіді дітей: ялинка, дуб, ясен, граб, бук, сосна, смерека). Найпоширеніше дерево – смерека. Воно сягає 40—50 м, а віку – 300 – 400 років. А чи знаєте ви як утворилися гори Карпати?

Вихователь розповідає легенду.

Колись на місці Карпат була величезна рівнина, кінця-краю якій не було видно. Володарем цієї рівнини був страшний і злий Силун. Коли він ішов, від його кроків здригалася земля. На цій землі Силун мав своє величезне господарство і безліч усякої худоби: табуни коней, стада буйволів й обробляли ці землі слуги. Служив між ними й молодий, здоровий та вродливий Карпо. Він і сам важко працював, але й допомагав іншим, бо жалів слабих, яким Силун нічого не давав і не платив. Тяжко Карпові було дивитися, що Силун усе забирає, а народ голодує і вирішив поговорити з ним. «Служив я вам довго і чесно, платню хочу попросити, адже моя праця чогось коштує». Силун схватив Карпа і вдарив його об землю. А Карпо відчув у собі силу-силенну, адже він любив землю, працював на ній, і вона подарувала йому цю силу, він схопив Силуна – земля розкололася – й опинився Силун у підземній печері, в яку хотів загнати нашого Карпа. Тоді вдався Силун до своєї сили – вдарив ногою в земну кору – вона вигнулася. І так від ударів Силуна земля вигиналась, гора за горою робилися. На ранок усі здивувалися – кругом утворилися високі прекрасні гори... Люди залишилися там жити, а гори на честь Карпа назвали Карпатами.

3-й слайд – гора Говерла.

Вихователь. А зараз піднімемось на найвищу гору Карпат. Як вона називається?

(Говерла). Чи знаєте ви, діти, що означає Говерла? Це сніжна гора. Тому що, на Говерлі навіть улітку сніг не дивина. Висота цієї гори 2016 м. Щоб піднятися на вершину гори, потрібно спеціальне спорядження. Люди, котрі мають спеціальне спорядження, називаються альпіністами.

4-й слайд – едельвейс.

Вихователь. Едельвейс – надзвичайно красива рослина. Він привертає до себе увагу своєю красою, є не лише символом гір, але й любові, відваги і мужності. Про цю квітку існує багато легенд, ось одна із них. (Вихователь коротко розповідає легенду).

У одному далекому королівстві жили король, королева і їх дочка – чудова принцеса. Не було рівного по красі молодій принцесі. Багато принців з'їжджалися звідусіль просити її руки, але всім вона відмовляла.

– Я вийду заміж лише за того, хто принесе мені прекрасний едельвейс! – відповідала вона принцям.

Звістка про її бажання швидко рознеслася по різних королівствах. І молоді принци відправилися в гори, щоб знайти цю квітку і принести принцесі. Кожному хотілося стати чоловіком прекрасної принцеси. Але високо в горах зростав едельвейс, неприступні були дороги до нього, та і не було доріг – одні гострі високі скелі.

І коли принци діставалися скель, то не всякий зважився піти за квіткою вгору. Хтось злякався крутих скель, хтось поліз і розбився, не стримавшись на небезпечних схилах, а хтось взагалі відмовився від цих пошуків і повернувся в своє королівство, там теж були хороші дівчата, правда не такі красиві як наша принцеса.

Йшли роки, але ніхто не міг зірвати заповітну квітку. Дуже високо вона зростала, а скелі надійно захищали її.

І ось одного дня, молодий хлопець вирішив випробувати себе і вирушив у далеку дорогу, щоб знайти квітку. Він йшов тиждень, другий, а потім і третій. Після багатьох важких днів дороги підійшов він до крутих скель. Не злякавшись скель, що насупилися, поліз він вгору. Успіх посміхнувся хлопцю, оскільки він був сміливий, мужній, і чиста була його душа.

Важко дався йому підйом. Розірвав він одяг об гострі скелі, подряпав руки і ноги до крові, але досяг місця, де зростав едельвейс. Розступилися грізні скелі, і відкрили цю маленьку і беззахисну квітку.

Вона виявилася ніжною і пухнастою, зовсім не такою, як скелі, що громадаються довкола. Зірвав хлопець квітку і відправився в зворотну дорогу. Але ще важче була дорога назад, скелі не хотіли віддавати свою квітку, яку

вони охороняли день і ніч, вкриваючи від холодного вітру і пекучого сонця. Камені сипалися з-під рук і ніг, колючі кущі, що зростали поруч, рвали одяг і дряпали хлопця. Дощ і сніг, гнані вітром, обрушувалися на нього. Але успіх знову супроводжував його, а може він думав про принцесу, і це допомагало йому долати всі перешкоди і труднощі. І ось нарешті він приніс квітку в палац.

– Ось та квітка, яку ти просила, принцеса, – сказав хлопець.

– Ти єдиний, хто зміг виконати моє бажання, – відповіла принцеса,

– Ти сміливий і мужній. Будь моїм чоловіком!

Незабаром вони одружилися.

Успіх тепер завжди був поряд з ним. Адже той, хто зможе дотягнутися до едельвейса – знайде мужність, а успіх ніколи не покине його. А серце дівчини якій він приніс квітку – буде належати йому завжди.

Так це чи не так, але росте в горах Карпатах шовкова косиця – дивна і рідкісна квітка едельвейс!

5-й слайд – Долина нарцисів. А зараз спустимося з гори на долину, у

долину непросту, а чарівну, яка називається Долина нарцисів. Послухайте легенду. У Хусті, в замку жив князь, княгиня та їхня красуня донька Руся. На околиці міста жив гончар Іванко. Коли Русі виповнилося 18 років, до замку прийшло багато гостей з подарунками. Іванко також приніс подарунок. Це була дивна ваза, на якій, як живі мерехтіли квіти білого нарцису. У цю мить Іванко і Руся закохалися. А князь як довідався, то схопив Іванкову вазу і кинув з Княжої гори. Вона розбилася об скелю і розсипалася по долині дрібним дощем. Коли зійшло сонце, то всі побачили, що долина вкрита нарцисовим килимом.

6-й слайд – солоні озера. Селу Солотвину дістався багатий дарунок природи

– соляні шахти. Найглибший лікувальний заклад в Україні розташований на глибині 300 м. У соляних печерах Солотвина найчистіше повітря. Сюди приїжджають люди з усієї України й інших країн для лікування, щоб подихати корисним для здоров'я повітрям, яке є у соляних шахтах, а ще, щоб покупатися у соляних озерах.

7-й слайд – озеро Синевир. Помандруємо на найбільше озеро на Закарпатті

– Синевир. Воно утворилося 10 тисяч років тому і вважається найкоштовнішим природним скарбом Національного природного парку. Синевир є однією з візитних карток Закарпаття. Посередині озера розмістився, немов зіниця блакитного ока, невеликий острівцець – кілька метрів. Народна назва цього озера – морське око. Існує легенда, згідно з якою мальовниче озеро утворилося від потоку сліз графської доньки Синь на місце, де її коханого, простого пастуха Вира було вбито за наказом підступного графа. Звідси й походить назва озера Синевир.

Закарпатська народна гра «Цімборка» (подружка).

Діти виходять на килимок, стають у коло, вибирається дівчинка-цімборка. Всі діти присідають і закривають очі. Дівчинка-цімборка ходить поміж дітьми змієюю і співає:

Тут трава, там трава
Та й попід ногами.
Стратила я цімборку,
Тепер її не знайду.
Повернися дівчинко!
Чи ти моя цімборка?

(Підходить до дівчинки, яка найбільше їй подобається і бере за руки. Всі діти встають і починають плескати в долоні. Дві дівчинки стають у середину кола і кружляють). Всі діти співають:

– Ой так-так, ой так-так,

Та ти ж моя цімборка!

(Гра повторюється, але з іншою дитиною-цімборкою).

Вихователь. На Закарпатті є 12 стародавніх замків і деякі з них ми сьогодні відвідаємо.

8-й слайд – Невицький замок.

Вихователь. Невицький замок розташований у вузькій долині річки Уж.

Зовні оточений глибоким земляним ровом, тільки з одного боку, що від річки, можна до нього піднятися. Колись давно посварилися володар Невицького замку з Мукачівським князем. І щоб мукачівський князь зі своїм військом не розбив Невицький замок, володар пообіцяв йому видати за нього свою доньку. Коли настав день весілля, донька втекла через вікно, бо вона кохала лісника. Враз потемніло ясне небо, вдарив грім і розбив замок. З того часу він стоїть у розвалинах серед товстезних дубів.

9-й слайд – Мукачівський замок.

Мукачівський замок – Білий палац – знаходиться у місті Мукачево.

Спочатку це була одноповерхова будівля, збудована у стилі барокко. А граф Шенборг перебудував його. Таким ми його бачимо і сьогодні.

10-й слайд – Хустський замок.

Вихователь. Народна легенда оповідає, що його побудували розбійники. Біля злиття річки Тиси і річкою Річкою була якась розбійницька фортеця, звідки можна було нападати на каравани, котрі йшли «соляним шляхом». Цей замок захопили королівські війська і він став замком королів.

11-й слайд – Мисливський замок Шенборгів.

Вихователь. Замок побудований у стилі неоренесанса, який втілює календар: кількість башт відповідає кількості місяців у році, кількість димарів – кількості тижнів, кількість вікон і дверей – кількості днів.

12-й слайд – Ужгородський замок.

Вихователь. Повертаємося до нашого міста в наш Ужгородський замок. Про наш Ужгородський замок існують дві легенди, майже подібні. Колись замком володіла графська родина Другетів. У них була дуже гарна донька. Один із сусідніх воєвод вирішив захопити Ужгородський замок. Щоб дізнатися як це зробити, перевдягнувся у незнайомця. Приїхавши до Ужгорода, він

випадково познайомився з дочкою князя, вони полюбили один одного, і дівчина розповіла всі таємниці замку, зокрема й про підземний хід, про який знали тільки члени родини. Дізнавшись про це, батько наказав замурувати доньку в одній з кімнат замку, а воєводу стратити. З того часу вона, як подекують, охороняє замок. Нині тут краєзнавчий музей, де виставлені прекрасні роботи наших закарпатських митців, які мають золоті руки.

Чому руки називають золотими? (Тому що вони все вміють.)

13-слайд – лозоплетіння.

Вихователь. У селі Іза із лози (гілок верби) виготовляють різні плетені вироби, а саме: кошики, меблі, люстри та ін. І про їхнє мистецтво знають люди як у нашій країні, так і далеко за її межами.

14-й слайд – вишивка.

Вихователь. У народі кажуть: «Хата без рушників – як родина без дітей», «Рушник на кілочку – хата у віночку». Вишивка – це давнє заняття українського народу. Що вишивають українські майстрині? Закарпатська вишивка своєрідна тим, що має вплив багатьох народів, враховуючи багатонаціональність нашого краю. Тому вона дуже різноманітна у своєму кольоровому і візерунковому втіленні. Закарпатські майстрині вишивають хрестиком, гладдю та бісером.

15-слайд – гончарство.

Вихователь. Глина в кого оживає?

Творить з нею хто дива?

В кого посуд ніби жар?

Ну, звичайно, це ... (Гончар).

Що виготовляють гончарі? Із чого вони виготовляють посуд? Який посуд вони виготовляють? (Глечик, горщик, куманець, тарілки).

Вихователь. Чи сподобалася вам наша подорож? Як називається наш край? Чим він славиться? Сьогодні ми з вами теж будемо майстрами, які мають золоті руки і спробуємо розмалювати кухлики. Подивіться, як я розмалювала кухлики. Якими візерунками можна прикрасити кухлик? Спочатку подумайте, як би ви хотіли прикрасити свій кухлик і можете сміливо розмальовувати.

Самостійна робота дітей. Виставка дитячих робіт.

Використання інтернет-ресурсів